

Cronologia de la legislació comercial hispano-andorrana 1900-

1936
María Jesús Lluellas

Doctora en Geografia

Com a continuació de l'article publicat al

Butlletí Informatiu del Banc Agrícola del mes de desembre del 1999, número 130, relatiu a la cronologia de la legislació comercial hispano-andorrana en el segle XIX, aquest nou article vol donar una visió de les disposicions espanyoles en matèria comercial que afecten el territori andorrà, durant el període comprès entre els anys 1900 i 1936. Es tracta d'un seguit de normes i disposicions que responen a una època i configuren un dels pilars de l'economia andorrana actual que ha fet d'Andorra un centre de distribució al detall d'àmbit regional en la segona meitat del segle XX. El comerç internacional actual es basa en el moviment de béns i serveis. Els serveis, malgrat la importància que adopten, per a molts països tenen un vessant marcadament interior. Per a la nostra economia, per contra, el subministrament de serveis adquireix una dimensió cabdal en el moment que implica les despeses turístiques que es consideren importacions i exportacions invisibles. El comerç de la segona meitat del segle XX s'orienta al consum turístic i, com és evident, les importacions s'han situat amb escreix per sobre les exportacions, a diferència del comerç del segle XIX en què les exportacions, en determinats períodes, estaven per sobre les importacions.

L'economia andorrana ha tendit a presentar un grau d'especialització elevat, en el període analitzat dels darrers 140 anys. S'ha especialitzat en la producció d'aquells béns i serveis per als quals disposa d'uns avantatges comparatius de producció. Al segle passat l'activitat pecuària venia determinada per les característiques del medi natural i actualment, aquest medi, s'ha convertit en suport d'una bona part de les activitats turístiques. De fet, les conclusions que es desprenen de l'Anuari socioeconòmic 1999 indiquen que el futur de l'economia andorrana ha de comportar l'especialització en el turisme de qualitat.

El segle XX s'inicia amb un intent de bona entesa

Foto: © Joan Burgués i

Andorra la Vella als anys 60

comercial entre Espanya i Andorra. Les disposicions espanyoles posen de manifest el valor que encara té la ramaderia com a activitat fins ben entrat el segle. El començament del segle es caracteritza per un intent d'aproximació i normalització de les relacions comercials amb Espanya, després d'un període conflictiu que marca els darrers vint anys del segle XIX. L'economia andorrana està immersa en un procés de recessió que afecta la població de manera sensible. L'emigració marca aquestes primeres dècades del segle XX i en trenta anys es perden 1.250 persones, xifra amb una forta significació per a l'època.

Després de les tenses relacions del final del segle XIX, el copríncep episcopal Joan Benlloch demana la normalització comercial a l'administració

Cronologia
de la legislació comercial
hispano-andorrana 1900-
1936

L'ANY 1992 ES RECUPEREN

LES DESITJADES FRANQUÍCIES ARANZELÀRIES espanyola. Es basa en la reciprocitat de tracte, en els intercanvis comercials existents entre Espanya i Andorra i en el sistema comercial que França té establert amb Andorra. Considera que Andorra és un bon mercat del comerç espanyol, ja que es consumeix el doble de mercaderies espanyoles que andorranes es venen a Espanya. L'any 1907 Andorra ven a Espanya per valor de 451.985 pessetes i compra en aquest país per valor de 1.222.973 pessetes, segons es desprèn de la consulta dels anuaris de comerç espanyol que confirmen les valoracions del copríncep episcopal. Les exportacions andorranes d'aquests primers anys del segle XX giren al voltant de la ramaderia i els seus derivats, les mules i els cavalls amb especial incidència.

n 1903 (Reial ordre del 13 de febrer): l'administrador de duanes restableix els antics instruments comercials reguladors de la transhumància.

n 1908 (Reial ordre del 25 de maig): el Govern espanyol, si bé no restitueix les franquícies com a tals, concedeix a Andorra el tracte de nació més afavorida. Els productes andorrans passen a beneficiar-se d'una reducció en l'aplicació dels drets de duana gravables en entrar a Espanya.

Amb motiu de la Primera Guerra Mundial s'introdueixen els contingents com a instrument de política comercial. El contingent o quota no produeix ingressos governamentals, però gaudeix d'una gran flexibilitat administrativa. En situacions d'emergència, com va ser la Gran Guerra, la quota demostra la seva eficàcia en el control de mercaderies estratègiques. Ara bé, el contingent dóna origen a situacions de monopoli, conseqüència d'haver-se limitat els volums i el sistema de repartiment dels permisos d'importació. Per evitar la injustícia quasi inherent s'elaboren complexos sistemes de distribució. Una de les grans preocupacions a Espanya és la sortida a l'exterior de pro-

ductes alimentaris, ja que crea greus problemes de carestia. Andorra en aquesta època queda eximida de les lleis prohibitives espanyoles però se sotmet a límits quantitius o contingents, que es concedeixen amb periodicitat anual, prèvia sol·licitud de les autoritats andorranes.

n La Primera Guerra Mundial genera al nostre

país les primeres fortunes del segle XX. La dimensió de les operacions comercials efectuades per Andorra, coincidint amb la conjuntura bèl·lica, són difícils de determinar perquè no es disposa d'informació estadística respecte de les balances comercials intercanviades entre Andorra i França que permetin fer una comparació. La publicació estadística relativa als intercanvis amb Espanya neix a l'any 1864 i amb França, és posterior, de l'any 1960.

n 1919 (Reial ordre del 16 de maig): confereix facultats especials a la duana de la Farga de Moles per garantir la reimportació del bestiar a Espanya. Les guies han d'anar avalades pel síndic, el Consell General i el bisbe i, així mateix, han de tenir garantia parcial de cada exportador temporal; la reimportació a Espanya s'ha de verificar segons el judici de la duana i sota la seva responsabilitat.

n 1919 (decret del 18 de maig): el govern espanyol prohibeix exportar substàncies alimentàries per totes les duanes espanyoles com a conseqüència dels efectes de la Primera Guerra Mundial. Suscita dubtes de si hi vincula o no Andorra. La conseqüència immediata del decret és paralitzar la sortida d'Espanya dels productes acordats en règim de contingent per a aquest any; una part de la quota fixada havia entrat i la resta queda pendent de resolució.

Els constants esforços de l'administració andorrana i el copríncep episcopal donen resultats positius, de forma gradual, per arribar l'any 1992 a la recuperació de les desitjades franquícies aranzelà-

Cronologia de la legislació comercial hispano-andor- rrana 1900-

ries. El bisbe qualifica la situació andorrana, en el domini econòmic, de trista i planteja la necessitat de recuperar els avantatges comercials de sempre. Havien transcorregut 35 anys des de la supressió total de les franquícies.

El reial decret de restabliment de les franquícies addueix a les raons que van portar a la supressió d'un privilegi tan antic: d'una banda les lleis comercials d'aquell moment i d'una altra els fets polítics de final de segle. L'administració espanyola considera que les circumstàncies han canviat i que és el moment d'adoptar noves disposicions que determinin el normal desenvolupament d'Andorra.

n 1922 (Reial Decret del 18 d'octubre): es concedeixen altre cop les antigues franquícies interrompudes des del 1887. El restabliment es fa sobre la base d'un contingent, en règim de franquícia, que limita les quantitats exportables per Andorra amb destinació a Espanya. També es determina que els articles espanyols d'exportació prohibida o condicionada podran ser importats lliurement a Andorra, però en règim de contingent. S'exigeix per determinar l'exempció dels drets aranzelaris que els productes andorrans s'acompanyin d'un certificat d'origen expedit pel síndic general i legalitzat pel bisbe. El bestiar equí, mulatí, asiní, vacum, de llana i cabrum, així

Cronologia de la legislació comercial hispano-andorrana 1900-

L'ESPERIT DE LA LLEI DEL

1922 VA REGULAR ELS
INTERCANVIS FINS AL 1991

com la llana i fusta, han de portar un certificat d'origen i les quantitats s'han d'ajustar als contingents que per anys naturals fixa el ministeri d'Hisenda. L'esperit d'aquesta llei ha regulat el règim d'intercanvis amb Espanya, fins a l'entrada en vigor del Conveni amb la Comunitat Econòmica l'any 1991.

n En aquestes primeres dècades del segle XX

els mitjans per controlar el comerç exterior van més enllà dels aranzels i els contingents. Es posen en funcionament altres mecanismes més subtils, que fins i tot poden passar desapercebuts, però que poden ser tant o més eficaços que les clàssiques tècniques comercials i obeeixen sovint a la salut pública i a les condicions sanitàries. Les dificultats trobades pel bestiar andorrà per raons sanitàries, en el període comprès entre els anys 1927 i 1930, creen seriosos problemes a la seva comercialització en territori espanyol. A la pràctica, equivalia a suprimir les disposicions del Reial Decret del 18 d'octubre de 1922 amb el pretext de controls sanitaris.

El contingent que autoritza el ministeri d'Hisenda, segons el Reial decret del 1922, se supedita de fet a l'obtenció d'una llicència d'importació del ministeri d'Economia Nacional, que cal sol·licitar per a cada expedició. Les llicències es concentren en mans d'uns pocs ramaders espanyols que aconseguen els permisos per entrar el bestiar andorrà a Espanya, situació que provoca una caiguda dels preus del mercat interior i nombroses queixes de l'administració andorrana, que nega rotundament l'existència de malalties pecuàries en el seu territori. La situació culmina en un fort enfrontament entre el consorci d'importadors espanyols i els productors andorrans, i amb l'expulsió d'un dels membres més destacats del consorci, al qual s'acusa d'actuacions econòmiques perniciosos. Finalment, es dona solució al problema amb la Reial ordre del 17 de gener de 1930.

n 1930 (Reial ordre del 17 de gener): permet l'entrada a Espanya del bestiar andorrà autoritzat en contingent, sense la necessitat d'obtenir un permís per a cada expedició. L'únic requisit és un reconeixement sanitari a càrrec de l'inspector de la duana de Farga de Moles.

El govern espanyol adopta mesures per controlar el moviment de capitals. En aquest context cal entendre la disposició del 17 de juliol de 1931. Així mateix, el govern de la Segona República nomena un representant –Sr. Tarongi– prop del copríncep episcopal, amb residència a la Seu d'Urgell, segurament pel clima de desconfiança política que suscita la figura del mateix copríncep episcopal. El Sr. Tarongi, en un dels seus informes, fa esment dels productes comprats per Andorra a Espanya com són els alimentaris, les begudes i els articles d'ús personal. També destaca que la producció lletera andorrana, 10.000 litres diaris, és venuda a les fàbriques de formatge i mantega de la Seu d'Urgell

n 1931 (Decret del 17 de juliol): el govern de la República espanyola disposa que les operacions amb l'estranger, i per tant amb Andorra, s'han d'efectuar a través d'un banc. Posteriorment, amb data 13 d'agost de 1931, s'alliberen del control de canvis les operacions inferiors a 2.000 pessetes, però les operacions comercials de certa envergadura continuen sotmeses al tràmit bancari.

n 1931 (30 de juny de 1931): el govern d'Espanya crea una Comissió Interministerial integrada per representants del ministeri d'Hisenda i del ministeri d'Economia. Les seves funcions consisteixen a revisar les conclusions relatives a tractats i regulacions comercials amb l'estranger, així com el control de les exportacions espanyoles. Pel que fa a Andorra, aquesta Comissió passa a concedir les degudes autoritzacions dels productes que estan prohibits o condicionats, si la seva exporta-